

Når kirken demokratiseres

Av Jon Kvalbein. Aftenposten 17. April, 2008

Partiene på Stortinget er blitt enige om en ny organisering av forholdet mellom staten og Den norske kirke. Men hvordan vil demokratiseringen endre kirkens karakter?

Trond Giske har fra mange hold fått ros for godt politisk håndverk. Selv om nyorganiseringen ikke innebærer et fullt skille mellom stat og kirke, er endringene omfattende. Men løsrivelsen skjer ikke uten betingelser.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet har godtatt at kirkelige organer må få rett til å utnevne proster og biskoper. Men vilkåret er at kirken "demokratiseres". Kravene er ikke fastsatt. Men medlemsmassen må trekkes sterkere med i styringen av kirken. Det kan bety økt bruk av direkte valg, mer bruk av konkurrerende valglister, og krav om at kirkelige valg foretas samtidig med de politiske valgene. Hvilke følger vil dette få for kirkens indre liv?

Kirken er i dag teologisk splittet. Høstens kirkemøtevedtak synliggjorde splittelsen. I noen bispedømmer vil personer som lever i homofilt samliv kunne ansettes i vigslede stillinger, i andre ikke. Avgjørelsen er overlatt til biskop og bispedømmeråd. Innen samme kirke kan det som blir betraktet som synd i et bispedømme, bli akseptert og velsignet i et annet. Ingen bekjennelseskirke kan leve med en slik ordning. En rekke andre spørsmål skaper spenninger. Skal kirken fastholde læren om evig fortapelse og at Jesus er eneste veien til frelse? Hvem tilhører egentlig kirken, og hva er kirkens oppgave?

Hva skjer når kirkens brede medlemsmasse blir oppfordret til å delta i valg der teologiske spørsmål blir kampsaker? Dersom kirkelige valg skjer samtidig med de politiske valgene, vil politikerne og mediene få stor innflytelse på hvilke saker som opptar folk når de skal avgi sin kirkelige stemmeseddel. I Sverige har det vært tradisjon at politiske partier har stilt lister ved kirkelig valg. Vi må vente at indrekirkelige fraksjoner stiller egne lister. Vil kirken tåle en slik indre polarisering uten å sprenge?

Ifølge evangelisk-luthersk tro er kirken samfunnet av de troende der evangeliet forkynnes rett og sakramentene forvaltes rettelig. En sann kirke er et trossamfunn av mennesker med felles trosbekjennelse, der det skilles mellom rett og falsk lære. Den norske kirke rommer mange medlemmer som har en kritisk eller likegyldig holdning til kirkens læregrunnlag. En folkekirke ønsker ikke å støte disse fra seg. Men dersom denne gruppen gjennom valg får avgjørende innflytelse på kirkens lære og liv, vil kirken endre karakter. Reformasjonen tok oppgjør med pavekirken og erklærte at Skriften alene skal være rettesnor for tro, lære og liv. Men biskoper som er utsilt gjennom en bred demokratisk prosess vil kunne bli mer bundet til den hellige alminnelige folkemening enn til Den hellige skrift.

De teologiske motsetningene i kirken har allerede ført til at frivillige kristelige organisasjoner stadig starter nye forsamlinger, der både forkynnelse, nattverd og dåp skjer uavhengig av Den norske kirkes embeter og råd. Om båndene mellom stat og kirke svekkes, vil demokratiseringsreformer i Den norske kirke neppe bremse på denne utviklingen.

Trond Giske trenger neppe å frykte den kirken som nå blir mer frikoblet fra staten. Ved å binde kirkestyringen til folket blir kirken den tannløse lenkehunden han ønsker seg.